

Gerasimchuk, Z. and others. *Rehionalni lohistrychni systemy: teoriia ta praktyka* [Regional logistics systems: theory and practice]. Lutsk: RVV LNTU, 2011.

Popova, I. V. "Osoblyvosti formuvannia lohistrychnykh system [Features of logistics systems]". *Ekonomichnyi prostir*, no. 12/2 (2008): 59-65.

Kopitko, O. O. "Lohistryzatsiia protsesiv upravlinnia resursnymy potokamy v orhanizatsiino-ekonomichnykh systemakh [Logistic management processes resource management in organizational and economic systems]". *Ekonomichnyi prostir*, no. 41 (2010): 263-271.

УДК 332.14:658

РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

БОГДАН Н. М.

УДК 332.14:658

Богдан Н. М. Реалізація економічних інтересів регіону в контексті забезпечення регіонального розвитку

У статті обґрунтовано необхідність урахування та моделювання узгодження інтересів на різних рівнях господарювання для розробки програм з планування та регулювання процесів регіонального розвитку. Розглядаються проблеми формування економічної безпеки регіону через реалізацію регіональних економічних інтересів. Обґрунтовується значення ефективної реалізації економічних інтересів для процесу регіонального розвитку. Визначаються фактори реалізації економічних інтересів регіону в контексті забезпечення економічної безпеки регіону. Доводиться нерозривний зв'язок між реалізацією економічних інтересів регіону та формуванням економічної безпеки регіону в процесі регіонального розвитку.

Ключові слова: економічні інтереси регіону, розвиток регіону, економічна безпека регіону, загрози економічної безпеки, фактори реалізації економічних інтересів регіону.

Рис.: 2. **Бібл.:** 13.

Богдан Наталія Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міського і регіонального розвитку, Харківська національна академія міського господарства (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: 148nika8@gmail.com

УДК 332.14:658

Богдан Н. Н. Реализация экономических интересов региона в контексте обеспечения регионального развития

В статье обоснована необходимость учета и моделирования согласования интересов на разных уровнях хозяйствования для разработки программ по планированию и регулированию процессов регионального развития. Рассматриваются проблемы формирования экономической безопасности региона путем реализации региональных экономических интересов. Обосновывается значение эффективной реализации экономических интересов для процесса регионального развития. Определяются факторы реализации экономических интересов региона в контексте обеспечения экономической безопасности региона. Доказывается неразрывная связь между реализацией экономических интересов региона и формированием экономической безопасности региона в процессе регионального развития.

Ключевые слова: экономические интересы региона, развитие региона, экономическая безопасность региона, угрозы экономической безопасности, факторы реализации экономических интересов региона.

Рис.: 2. **Библ.:** 13.

Богдан Наталья Николаевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры городского и регионального развития, Харьковская национальная академия городского хозяйства (ул. Маршала Бажанова, 17, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: 148nika8@gmail.com

UDC 332.14:658

Bogdan N. N. Realisation of economic interests of a region in the context of ensuring regional development

The article substantiates a necessity of accounting and modelling co-ordination of interests at different levels of economic activity for development of programmes on planning and regulating processes of regional development. It considers problems of formation of economic security of a region through realisation of regional economic interests. It justifies importance of effective realisation of economic interests for the process of regional development. It determines factors of realisation of economic interests of a region in the context of ensuring economic security of a region. It proves an inseparable link between realisation of economic interests of a region and formation of economic security of a region in the process of regional development.

Key words: economic interests of a region, development of a region, economic security of a region, threats to economic security, factors of realisation of economic interests of a region.

Pic.: 2. **Bibl.:** 13.

Bogdan Nataliya N. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Urban and Regional Development, Kharkiv National Academy of Municipal Economy (vul. Marshala Bazhanova, 17, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: 148nika8@gmail.com

Регіон, будучи суб'єктом економічних стосунків, носієм особливих економічних інтересів, а не тільки об'єктом зосередження природних ресурсів, населення, виробництва і споживання товарів, сфери обслуговування, у сучасних регіональних дослідженнях трактується як поліфункціональна і багатоаспектна система. Функціонування регіональної економіки визначається впливом на неї макrorівневої структури, з одного боку, і мікрорівневої структури – з іншого. Вплив величезної кількості внутрішніх і зовнішніх факторів

визначає особливості функціонування регіональної системи, її економічні інтереси, що реалізуються в процесі розвитку регіону. Для стимулювання розвитку регіонів питання ефективної реалізації їхніх економічних інтересів має величезне значення, бо для розробки програм із планування та регулювання процесів регіонального розвитку необхідно враховувати та моделювати узгодження інтересів на різних рівнях господарювання.

Проблеми регіону не є простим відображенням проблем загальної системи чи окремих суб'єктів, тому

дослідження кожної зі сфер життєдіяльності регіону окремо не може замінити цілісного регіонального аналізу навіть на відносно частковому рівні. Таким чином, особливо актуальними є дослідження теоретичних і практичних аспектів функціонування економіки регіону, а передусім, вивчення природи його економічних інтересів та їхніх особливостей в умовах переходу до ринкових відносин, визначення необхідних умов і факторів ефективної реалізації даних інтересів.

Фундаментальні теоретико-методологічні основи даних досліджень заклали А. Вебер (1,2), Г. Гегель (3,4), К. Гельвецій (5), П. Гольбах (6), Д. Дідро, Ф. Енгельс (7), І. Кант (9), Е. Кондільяк, В. Лаунхардт, К. Маркс (10), Д. Рікардо, А. Сміт, І. Тюнен.

Для втілення в життя стратегії сталого розвитку регіонів необхідно мати такий механізм, який спирається на внутрішні й зовнішні економічні інтереси країни та регіонів, адже центральною рушійною силою будь-якої держави є регіони, і тільки комплексність розвитку дає змогу забезпечити прогрес у кожній ланці господарства та життєдіяльності людей. Економічна стратегія будь-якої держави визначає трансформацію пріоритетів і механізмів державного втручання в економіку регіонів для реалізації його стратегічних цілей на довгостроковий період. Економічні інтереси регіону існують об'єктивно, незалежно від їх усвідомлення як таких і існували завжди, оскільки зберігалася історично визначена господарська територія, структура споживання населення, виробничо-трудова традиція, а головне – прагнення до певного облаштування життя. Їх носієм виступає населення області, її господарські та інфраструктурні утворення [12, с. 37].

Сутність економічних інтересів регіону можна також розкрити через категорії, які характеризують регіональний розвиток. З одного боку (з погляду держави), регіональний розвиток – це зростання кількості та якості ресурсів і споживних благ, якими даний регіон забезпечує економіку країни, з іншого боку, на погляд самого регіону – це зростання обсягу виробництва і споживання матеріальних і нематеріальних благ, збільшення кількості населення та доходу на душу населення, покращення соціально-психологічного клімату, екологічної обстановки, зростання ролі економіки регіону в країні та в світі тощо. Одним із способів з'ясування природи регіонального розвитку може служити формулювання його суті як руху на шляху до певного стану, який є кінцевою метою даного руху. У найзагальнішому розумінні дану мету можна розглядати як саму можливість реалізації на кожній території конституційно гарантованих прав і свобод і, звичайно, у наявності для цього всіх необхідних місцевих умов і передумов. Таким чином, безумовно, розвиток регіону безпосередньо залежить від успішної реалізації економічних інтересів регіону. Економічні інтереси виступають рушійною силою розвитку. Бо тільки через їх реалізацію досягаються конкретні цілі та завдання, що можна виразити не тільки якісними, а й кількісними характеристиками.

Ефективна реалізація економічних інтересів регіону формує його економічну безпеку.

Як зазначено в «Енциклопедії економічної безпеки» [13, с. 35], об'єктами економічної безпеки регіону є території регіону та все, що належить до його економіки й розташовано на даній території.

Економічну безпеку територіального утворення (край, регіон, економічний район) варто розглядати як сукупність поточного стану, умов і факторів, які характеризують стабільність, сталість і поступовість розвитку економіки регіону. З одного боку, забезпечення економічної безпеки регіонів припускає інтеграцію регіональної економіки в економіку держави, з іншого – збереження регіональної незалежності. Забезпечення соціально-економічної безпеки регіону можливе тільки тоді, коли враховуються інтереси всіх учасників процесу регіонального розвитку – підприємств, галузей, міст, районів тощо. На різних рівнях регіонального розвитку тісно переплітаються економічні, політичні, екологічні та інші інтереси, причому чим вище рівень регіонального розвитку, тим більше учасників вступає у процес, тим ширше коло інтересів. Таким чином, метою забезпечення економічної безпеки регіону є захист регіональних економічних інтересів.

З точки зору існуючих загроз економічній безпеці регіону можна виділити основні (рис. 1).

Якщо проаналізувати усі вказані на рис. 1 загрози економічній безпеці регіону, з'ясується, що вони ідентичні факторам дестабілізації регіонального розвитку, а також створюють загрози і для реалізації економічних інтересів регіону.

Економічні інтереси регіону, що виражають його потреби, є дієвим стимулятором регіонального відтворення, що нерозривно із процесом регіонального розвитку (рис. 2).

Економічні інтереси регіону відображають вигоди економічних законів до регіонального процесу економічного розвитку. По суті, вони конкретизують мету регіонального розвитку відповідно до природно-кліматичних, економічних, історико-етнографічних, демографічних та інших умов [12, с. 39].

Регіон, як і будь-яка система, перебуває в постійній динаміці і розвитку. Цей розвиток проходить в найрізноманітніших напрямках і визначається безліччю факторів та їх поєднань, які впливають на його протікання. Економічні структури і напрямки регіонального розвитку, як і інтереси, що їх стосуються, у різних регіонах формуються і реалізуються під впливом складної сукупності об'єктивних і суб'єктивних факторів.

У факторах реалізації економічних інтересів регіону можна виділити фактори формування економічної безпеки:

- ✦ організаційно-правові засади;
- ✦ ефективна економічна політика;
- ✦ розвинутість ринкового механізму;
- ✦ ефективність механізму розподілу владних повноважень у регіоні;
- ✦ рівень «закритості» регіону, тобто розвиненість міжрегіональних зв'язків;
- ✦ ефективність розподілу та обміну ресурсів у регіоні.

Рис. 1. Загрози економічній безпеці регіону

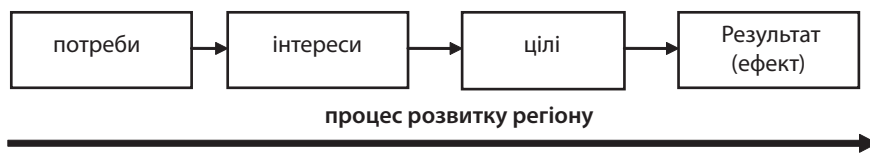

Рис. 2. Стимулювання процесу розвитку регіону

Зміст регіонального інтересу може розглядатися за такими складовими, як пряма та опосередкована: *пряма складова* включає компоненти, що належать до безпосередніх потреб регіону – забезпечення оптимальних умов життєдіяльності населення, підтримання сприятливих екологічних умов, задоволення потреб у споживчих товарах, забезпечення послугами соціальної інфраструктури, робочими місцями тощо. *Опосередкована* включає потреби більш високого рівня народного господарства, у складі якого регіон займає місце підсистеми у створенні продукції, що задовольняє потреби загальнодержавного рівня. На це спрямований інтерес галузей, що і є прямою складовою галузевого інтересу. Економічні інтереси потребують спочатку визначення, а потім – ефективного механізму своєї реалізації і захисту.

Визначення регіональних економічних інтересів має ґрунтуватися на: *по-перше*, сукупності цілей економічного і соціального розвитку регіону на конкретному його етапі; *по-друге*, врахуванні існуючого стану економічної сфери і переліку та змісту виявлених загроз щодо неї; *по-третє*, на системі визначених якісних і кількісних критеріїв стану економічної сфери, який відповідатиме вимогам сучасної ринкової економіки. Тобто сукупність економічних інтересів на кожному етапі соціально-економічного розвитку регіону не буде незмінною, а залежатиме від наведених вище чинників.

Якщо визначити принципи забезпечення економічної безпеки регіону, то одним з них є забезпечення оптимального балансу між економічними інтересами усіх суб'єктів на території регіону а також державними економічними інтересами. Економічну безпеку необхідно розглядати як взаємозалежну систему її різних рівнів: міжнародного, національного, рівня окремо взятої господарської структури, особистості.

Економічна безпека регіону є поняттям, яке за своїм характером передбачає достатню забезпеченість територій необхідними ресурсами з метою формування сприятливого розвитку та зростання економіки на основі проведення виваженої регіональної економічної та соціальної політики. Економічна безпека регіону – це сукупність властивостей економічної системи регіону, що забезпечують стабільність, сталість та поступальний характер розвитку регіону, певну незалежність і водночас інтеграцію з економікою держави в умовах дестабілізуючого впливу загроз різного виду.

Стан економічної безпеки України в цілому знаходиться в тісній залежності із забезпеченням сталого розвитку всіх регіонів. Політичне гасло «Сильні регіони – сильна держава» повною мірою характеризує економічну стратегію України, реалізація якої передбачає забезпечення економічної безпеки регіонів.

Економічна безпека характеризується ступенем захищеності інтересів на всіх рівнях економічних відносин і забезпеченості держави і регіонів економічними ресурсами, достатніми для задоволення їх потреб і виконання існуючих зобов'язань, станом фінансової, інвестиційної та інших систем, а також системи ціноутворення, яка характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити економічну стійкість (стабільність), ефективне функціонування національної і регіональної економічних систем та економічне зростання, якістю економічних інструментів і послуг, що запобігає негативно-му впливу можливих прорахунків і прямих зловживань на економічний стан держави та регіонів (13, с. 7).

ВИСНОВКИ

На основі усього вищезазначеного встановлено нерозривний зв'язок між реалізацією економічних інтересів регіону та формуванням економічної безпеки регіону в процесі регіонального розвитку.

Підсумовуючи вищевикладене, можна сказати, що економічні інтереси регіону виступають як багатопланове явище. Економічні інтереси регіону є невід'ємною складовою ринковою економіки. Вони спрямовані на задоволення насамперед потреб населення регіону, а також потреб усього населення держави. Це дозволяє зробити висновок, що економічні інтереси регіону служать створювальною силою розвитку суспільного виробництва і ефективного господарювання в цілому. Отже, економічні інтереси регіону – це системне поняття.

Узагальнюючи, зазначимо, що основною причиною кризового стану економіки України та її регіонів зокрема є відсутність надійної системи економічної безпеки, яка б забезпечила її захист від зовнішніх і внутрішніх деструктивних впливів і сприяла формуванню конкурентоспроможного господарства на ринкових засадах та успішній реалізації економічних інтересів на всіх рівнях господарювання. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Вебер А.** История хозяйства. Город : Пер. с нем. / Институт социологии РАН; Московская высшая школа социальных и экономических наук / Г.Э. Кучков (отв. ред.), Н.Д. Саркитов (отв. ред.). – М. : Канон-Пресс-Ц, 2001. – 576 с.
- 2. Вебер М.** Протестантская этика и дух капитализма / М. Вебер. – М. : Прогресс, 1990. – 808 с.
- 3. Гегель Г.** Наука логики / Г. Гегель. – М. : Мысль, 1971. – Т. 2. – 248 с.
- 4. Гегель Г.** Философия права. Сочинения / Г. Гегель. – М.-Л. : Соцэргиз, 1934. – Т. 7. – 380 с.
- 5. Гельвеций К. А.** Об уме. Сочинения в 2-х томах / К. А. Гельвеций. – М. : Мысль, 1973. – Т. 1. – 647 с.
- 6. Гольбах П. А.** Система природы, или о законах мира философского и мира духовного / П. А. Гольбах. Избр. произв. в 2-х томах. – М. : Соцэргиз, 1963. – Т. 1. – 715 с.
- 7. Энгельс Ф.** До житлового питання. Твори. – Т. 18. / Маркс К., Энгельс Ф. – С. 199 – 274.
- 8. Жаліло Я. Л.** Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика : монографія / Я. А. Жаліло. – К. : Нац. ін-т стратегічних досліджень, 2003. – 368 с.

9. Кант И. Основы метафизики нравственности / И. Кант. Сочинения в 6-ти томах. – М. : Мысль, 1965. – Т. 4, Ч. 1. – 544 с.

10. Маркс К. Капитал. / Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. – М. : Политиздат, 1964. – Т. 26, Ч. 3. – 674 с.

11. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / Пер. с англ. – М. : Соцэргиз, 1962. – 684 с.

12. Сторощук Б. Д. Економічні інтереси регіону в умовах трансформаційної економіки : дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: 08.01. 01 / Б. Д. Сторощук. – Київ : Київський національний економічний університет. – 2004. – 184 с.

13. Экономическая безопасность. Энциклопедия / Под. ред. А. Г. Шаваева, А. Т. Багаутдинова и др. – М. : Издательский дом «Правовое просвещение», 2001. – 511 с.

REFERENCES

- Veber, A. *Istoriia khoziaystva. Gorod* [The history of farming. City]. Moscow: Kanon-Press-Ts, 2001.
- Veber, M. *Protestantskaia etika i dukh kapitalizma* [The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism]. Moscow: Progress, 1990.
- Gegel, G. *Nauka logiki* [Science of Logic]. Moscow: Mysl, 1971.
- Gegel, G. *Filosofia prava* [Philosophy of Law]. Moscow: Sotsekgiz, 1934.
- Gelvelsiy, K. A. *Ob ume* [About the mind]. Moscow: Mysl, 1973.
- Golbakh, P. A. *Sistema prirody, ili o zakonakh mira filosofskogo i mira dukhovnogo* [The system of nature, or the laws of the world of philosophical and spiritual world]. Moscow: Sotsekgiz, 1963.
- Engels, F. *Do zhitlovo go pitannia* [About housing issue].
- Zhalilo, Ya. L. *Ekonomichna stratehiia derzhavy: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Economic Strategy of state: theory, methodology, practice]. Kyiv: Nats. in-t stratehichnykh doslidzhen, 2003.
- Kant, I. *Osnovy metafiziki nravstvennosti* [Fundamentals of Metaphysics of Morals]. Moscow: Mysl, 1965.
- Marks, K. *Kapital* [Capital]. Moscow: Politizdat, 1964.
- Smit, A. *Issledovanie o prirode i prichinakh bogatstva narodov* [Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations]. Moscow: Sotsekgiz, 1962.
- Storoshchuk, B. D. *Ekonomichni interesy rehionu v umovakh transformatsiinoi ekonomiky* [The economic interests of the region in a transforming economy]. Kyiv: Nats. Ekonomicheskii institut, 2004.
- Ekonomicheskaiia bezopasnost* [Economic security]. Moscow: Pravovoe prosveshchenie, 2001.